

KOGUKONNAKOGU PÕHIMÄÄRUS

Seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõtte lõige 2

Kogukonnakogu (edaspidi *kogu*) põhimäärus defineerib kogu mõiste ja reguleerib kogu moodustamist, kogu töökorda, kogu vanemat, kogu pädevust ja kogu piirkonna piiride muutmist. Põgusalt puudutab käesolev määrus kogude ümarlauda. Kogud moodustatakse valla erinevate piirkondade huvide paremaks arvestamiseks omavalitsuse ülesannete täitmisel. Kogude eesmärk on tagada pärast haldusterritoriaalse korralduse muutmist kogukondade kaasamine nende piirkonda puudutavates otsustes ning ergutada kogukondi aktiivselt kohalikus elus kaasa lööma.

2. Eelnõu sisu

Määruse paragrahv 1 sätestab määruse reguleerimisala.

Määruse paragrahv 2 lõige 1 defineerib kogukonnakogu mõiste ja sätestab üldise aluse kogude moodustamiseks. Kogu piirkonna piiride kehtestamisel ei pea järgima tänaseid haldusüksuste piire, kehtestamisel tuleb arvestada piirkondade omavahelist seotust ning toimivat koostööd.

Määruse paragrahv 3 reguleerib kogu moodustamist detailsemalt. Kogu moodustatakse ühes kindlas piirkonnas olevate asustusüksuste esindajatest. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (edaspidi *ETHS*) paragrahv 6 kohaselt on asustusüksused asula ja asum, vallas on asulad ja linnas on asumid. Asulad on külad, alevikud, alevid ja vallasised linnad, linn võib jaguneda asumiteks. Üks kogu võib hõlmata eri liiki asustusüksuseid, nt mitu küla ja ühe aleviku.

Lõige 2 ütleb, et kogu piirkonna piirid asustusüksuse täpsusega kinnitatakse valla ühinemislepingu lisana. Ühinemislepingu väljatöötamisel koostavad ühinevad haldusüksused mh kogude piirkondade piiride kaardi. Piiride määramisel võetakse arvesse piirkonna eripära, inimeste toimepiirkonda ja asustusüksuste omavahelist seotust. Kogude piirkondade piiride määramise kaart pannakse avalikkusele tutvumiseks välja koos ühinemislepingu ja selle teiste lisadega. Tulenevalt *ETHS* § 9¹ lõikest 4 on ühinemisleping ja selle lisad avalikkusele tutvumiseks väljas vähemalt kolm nädalat. Selle aja jooksul võivad kõik huvitatud isikud esitada ettepanekuid ja vastuväiteid. Kõik laekunud ettepanekud ja vastuväited vaadatakse volikogus läbi ning ühinemislepingu kinnitamisel lisatakse sellele volikogus läbivaatamise tulemus.

Lõige 4 reguleerib esindaja nimetamist kogusse. Eeldatakse, et asustusüksusel on valitud aleviku- või külavanem, sellisel juhul on valitud isik selle asustusüksuse või piirkonna esindaja kogus. Kui asustusüksusel ei ole aleviku- ega külavanemat, valitakse esindaja (Lääne-Saare Vallavolikogu 23. märtsi 2016. a määruse nr 16 ehk Saaremaa Vallavolikogu .... määruse) „Aleviku- ja külavanema statuut“ §-s 3 sätestatud korras.

Lõike 5 kohaselt määrab pärast haldusterritoriaalse korralduse muutmise jõustumist uus volikogu igale volikogu liikmele tema vastustusele kuuluvad kogud. Volikogu võtab selle otsuse tegemisel arvesse volikogu liikme elukohta, töökohta jms seotust

valla piirkondadega. Volikogu liige on kohustatud osalema talle määratud kogu koosolekutel, kuulates üheltpoolt ära piirkonnas muret tekitavad küsimused, teisalt tutvustades volikogus toimuvat.

Paragrahv 4 sätestab kogu töökorralduse. Kogu töövormiks on koosolek ning esimese koosoleku kutsub kokku vallavalitsus. Koosolekud toimuvad vähemalt kord kolme kuu jooksul. Koosolekule võib kutsutada vallavalitsuse liikmeid või teenistujaid, sellega tagatakse operatiivne infovahetus piirkonna ja vallavalitsuse vahel ning kiire probleemküsimuste lahendamine. Kogu koosolekud protokollitakse ning protokollid avalikustatakse valla dokumendiregistris. Vallavalitsus peab võimaldama kogule vajalikud ruumid ja vahendid oma koosolekute pidamiseks.

Paragrahv 5 reguleerib kogu vanema valimist ning pädevust. Kogu valib oma esimesel koosolekul endale vanema. Valimine toimub kogu poolt vabalt valitud viisil. Vanema ülesandeks on edaspidi kogu koosolekut kokku kutsuda ja kogu tööd juhtida, esindada kogu kogude ümarlaual, olla kaasatud sõnaõigusega oma piirkondade küsimuste arutamisel asjakohases volikogu komisjonis, kutsuda vajadusel vallavalitsuse esindajaid kogu koosolekutele ning edastada vajalik informatsioon vallavalitsusele. Seega läbi vanema saab kogukond tõhusalt suhelda vallavalitsusega ning edastada kiirelt ja korrektselt informatsiooni ning vallavalitsusel on olemas konkreetne kontaktisik selle piirkonna küsimuste lahendamisel. Kogu vanema volitused kestavad kaks aastat ning üle kahe ametiaja järjest üks isik kogu vanem olla ei saa. Arvestades, et tegemist on suures mahus vabatahtliku tööga, on sellega tagatud, et üks isik ei pea pikalt üksinda panustama, vaid toimub rotatsioon. Samuti saab seeläbi võimaldada näiteks kogu piirkonnas sees asuvate erinevate asustusüksuste esindamist kogu vanema ametikohal. Kogu vanemale makstakse vallavalitsuse poolt igakuist töötasu, mis on seotud Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammääraga.

Paragrahv 6 nimetab kogu õigused ja pädevuse. Kogul on õigus teha kohaliku elu küsimustes volikogule või –valitsusele õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks algatusi, mis võetakse arutusele volikogus- või valitsuses hiljemalt kolme kuu jooksul. Kogul on pädevus informeerida vallavalitsust piirkondlikest probleemidest ja vajadusel teha ettepanekuid kvaliteetsemate avalike teenuste osutamiseks piirkonnas. Kogu pädevuses on jagada igal aastal teatud hulk vahendeid, mida vallavalitsus oma eelarvest eraldab konkreetse kogu tarbeks. Vahendite jaotuse kogu piirkonnas asuvate asustusüksuste ja/või ürituste vahel otsustab kogu. Kogu annab seisukoha valla arengukava, üldplaneeringu ning piirkonda puudutavate detailplaneeringute kohta. Seisukohaga arvestamine ei ole vallale kohustuslik, kuid mitteametist peab põhjendama.

Paragrahv 7 räägib kogude ümarlauast, mille täpsem regulatsioon sätestatakse valla põhimääruses.

Paragrahv 8 annab võimaluse kogule esitada taotlus kogu piirkonna piiride muutmiseks. Piire saab muuta peamiselt läbi ühinemise ühe või mitme koguga. Ühinemisel peavad ühinevad kogud omama ühist piiri. Põhjendatud juhul on võimalik muuta kogu piirkonna piiri ka asustusüksuse või asustusüksuste kaupa.